

*Ірина Гуменюк,
канд.філол.наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м.Кам'янець-Подільський*

МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

Особливості фразеологізмів, їх відмінності від звичайних вільних словосполучень, аналіз типів їх значення, структури, залежностей значень компонентів, аналіз їх узуального й оказіонального вживання потребують особливих методів вивчення. Кожний окремо взятий метод дослідження фразеологічних одиниць висвітлює лише певний аспект зв'язного значення, важливий та необхідний у заданій проекції.

Нижче наведемо найвідоміші методи вивчення фразеологічних одиниць:

Метод семантичної ідентифікації.

Метод був запропонований основоположником фразеології швейцарським лінгвістом Ш. Баллі. Під методом семантичної ідентифікації він розуміє те, що в логіці називається знаходженням простого поняття. Мовознавець підкреслював що, фразеологічність словосполучення залежить від наявності в нього синоніма – так званого слова-ідентифікатора [2, с. 60]. Наявність такого синоніма автор розглядає як внутрішню ознаку цілісності фразеологічної одиниці.

Контекстологічний метод

Метод розроблений Н. М. Амосовою і передбачає розрізнення різних типів контекстів. На думку дослідниці, контекстологічний аналіз є найбільш раціональним методом для вивчення саме англійських словосполучень, оскільки для англійської мови характерна контекстуальна зв'язаність слів, що викликано як специфікою граматичної будови цієї мови з її морфологічною обмеженістю, так і особливостями її лексичного складу з розвинутою полісемією та омонімією [1, с. 192-193].

Однак цей метод не бере до уваги таких моментів при дослідженні ФО, як діалектика явищ, що вивчаються, як дистрибуція фразеологізмів, діахронічний план розвитку фразеологічного значення тощо [4, с. 36].

Варіаційний метод

Метод був запропонований В. Л. Архангельським у 1964 році і передбачає підхід до фразеології як до системи та вивчення реальних варіацій ФО, які досліджуються у конкретних актах комунікації в певний хронологічний період. Метод також не отримав значного поширення.

Комплективний метод

С. Г. Гаврін розробив комплективний метод і виділив його базові принципи. На думку дослідника, будь-яке стійке словосполучення комплективне, оскільки воно семантично і функціонально ускладнене. Недоліком методу є відсутність процедур та принципів мовленнєвої реалізації фразеологізмів [4, с. 39].

Метод фразеологічної аплікації

Метод створений та теоретично обґрунтований у докторській дисертації В. П. Жукова. Метод фразеологічної аплікації полягає в накладанні (аплікації) фразеологізму на вільне словосполучення – корелят ФО, а також у співвіднесеності загального розгорнутого значення фразеологізму із системою значень слів вільного вживання. Метод аплікації дозволяє визначити ступінь семантичної цілісності значення досліджуваної одиниці [4, с. 12].

Метод фразеологічної ідентифікації

У 1964 р. О. В. Кунін запропонував метод фразеологічної ідентифікації, який, разом з удосконаленням методів лінгвістичного дослідження та розвитку теорії фразеології, уточнювався та доповнювався. Від методу семантичної ідентифікації метод фразеологічної ідентифікації відрізняється тим, що ФО не прирівнюється до слова, як це було у Ш. Баллі. Теорія еквівалентності фразеологізма слову замінюється теорією співвіднесеності зі словом. Метод фразеологічної ідентифікації сприяє виявленню фразеологічності того чи

іншого словосполучення та віднесенню його до певного розряду фразеологізмів [4, с. 45].

Метод фразеологічного опису

Процедура методу фразеологічного опису дозволяє виокремити різні класи фразеологізмів, виявити залежності між компонентами ФО, завдяки використанню аналізу їхніх лексико-граматичних та семантичних особливостей. Ця процедура дає можливість описати фразеологічну систему та притаманну їй асиметрію [4, с. 50].

Слід зазначити, що метод фразеологічного опису пов'язаний із теорією когнітивного моделювання актуального значення ідіоми, розробленою А. М. Барановим та Д. О. Добровольским [3].

Окрім перелічених методів, у фразеології використовують також *монемний метод, метод семантичного диференціала, машинного перекладу, комплексний метод* та інші. Дедалі частіше в лінгвістиці вдаються до *кількісних і статистичних* методів, що мають певну об'єктивну доказову силу і розкривають ті мовні закономірності, які неможливо виявити іншим шляхом.

У лексикології статистичні методи найширше застосовують для визначення семантичної відстані між словами. Використання статистичних методів у мовознавстві як надійного апарату для вивчення взаємовідношень між словами в комплексі з іншими методами зумовлене, насамперед, потребою надати тим чи іншим висновкам певної доказової сили.

Список використаних джерел:

1. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии. Москва : Либроком, 2010. 216 с.
2. Балли Ш. Французская стилистика / пер. с фр. К. А. Доминина. Москва : Эдиториал УРСС, 2001. 178 с.
3. Баранов А. Н. Аспекты теории фразеологии. Москва : Знак, 2008. 656 с.
4. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка. Дубна : Феникс+, 2005. 488 с.